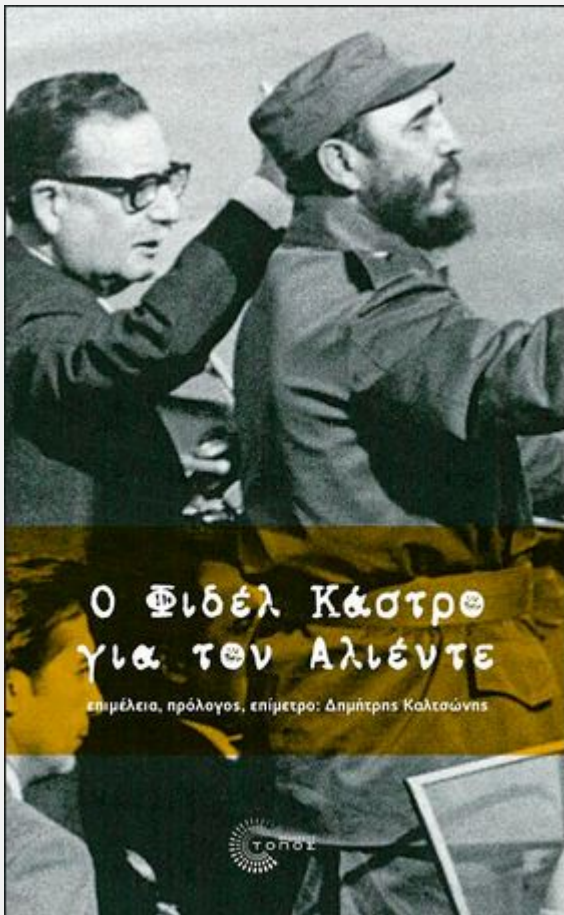

ΣΑΛΒΑΔΟΡ ΑΛΙΕΝΤΕ, ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΥ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ [1]

του **Φιδέλ Κάστρο**

απόσπασμα από το βιβλίο **Δημ. Καλτσώνης** (επιμ.), **Ο Φιδέλ Κάστρο για τον Αλιέντε**, εκδ. **Τόπος**, 2017 (μτφ. **Χρυσάνθη Παρτσανάκη**)

Γεννήθηκε πριν από εκατό χρόνια στο Βαλπαραΐσο, στο νότο της Χιλής, στις 26 Ιουνίου 1908. Ο πατέρας του, προερχόμενος από τη μεσαία τάξη, δικηγόρος και συμβαλαιογράφος, ήταν στρατευμένος στο Ριζοσπαστικό Κόμμα της Χιλής. Όταν γεννήθηκα εγώ, ο Αλιέντε ήταν 18 χρονών. Ολοκληρώνει τις δευτεροβάθμιες σπουδές του σε λύκειο της γενέτειρας πόλης του.

Στα χρόνια πριν τις πανεπιστημιακές σπουδές, ένας Ιταλός αναρχικός, ο Χουάν Ντεμάρκι, τον φέρνει σε επαφή με τα βιβλία του Μαρξ.

Αποφοιτά με άριστα. Του αρέσει ο αθλητισμός και ασχολείται με αυτόν. Μπαίνει εθελοντικά στη στρατιωτική θητεία στο Σύνταγμα Θωρακοφόρων της Βίνια δελ Μαρ. Αιτείται μετάθεσης στο Σύνταγμα Λογχοφόρων της Τάκνα, στον χιλιανό θύλακα στον ξερό και ημι-έρημο βορρά, που αργότερα επιστράφηκε στο Περού. Αποφοιτά ως έφεδρος αξιωματικός του Στρατού. Αυτό το κάνει ήδη ως άνδρας με σοσιαλιστικές και μαρξιστικές ιδέες. Δεν ήταν ένας νέος μαλακός και χωρίς χαρακτήρα. Ήταν σαν να μάντευε κανείς ότι μια μέρα θα πολεμούσε μέχρι θανάτου υπερασπιζόμενος τα πιστεύω που είχαν ήδη αρχίσει να παίρνουν μορφή στο μυαλό του.

Αποφασίζει να σπουδάσει το ευγενές επάγγελμα της ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Χιλής. Οργανώνει μια ομάδα συντρόφων οι οποίοι συναντώνται τακτικά για να διαβάσουν και να συζητήσουν τον μαρξισμό. Ίδρυσε την Ομάδα Avance το 1929. Εξελέγη αντιπρόεδρος της Φοιτητικής Ομοσπονδίας της Χιλής το 1930 και συμμετέχει ενεργά στον αγώνα εναντίον του δικτατορικού καθεστώτος του Κάρλος Ιμπάνιες.

Είχε ήδη ξεσπάσει η Μεγάλη Ύφεση στις Ηνωμένες Πολιτείες με την κρίση του Χρηματιστηρίου Αξιών που

άρχισε το 1929. Η Κούβα εισερχόταν στον αγώνα κατά της τυραννίας του Ματσάδο.

Ο Μέγια μόλις είχε δολοφονηθεί. Οι Κουβανοί εργάτες και φοιτητές ήταν αντιμέτωποι με την καταστολή. Οι κομμουνιστές, με τον Μαρτίνες Βιγιένα μπροστά, πυροδοτούσαν τη γενική απεργία. *Hace falta una carga para matar bribones, para acabar la obra de las revoluciones...* [2] — αναφωνούσε με ζωντανό ποιητικό τόνο. Ο Γκιτέρας, με βαθιές αντιιμπεριαλιστικές ρίζες, αποπειράται να ανατρέψει την τυραννία με τα όπλα. Πέφτει ο Ματσάδο, ο οποίος δεν μπορεί να αντισταθεί στην πίεση του λαού, και προκύπτει μια επανάσταση την οποία οι ΗΠΑ λίγους μήνες μετά, με μεταξωτά γάντια και σιδερένιο χέρι, συνθλίβουν και η απόλυτη κυριαρχία τους παραμένει ως το 1959.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ο Σαλβαδόρ Αλιέντε, σε μια χώρα όπου η ιμπεριαλιστική κυριαρχία ασκούταν με βιαιότητα απέναντι στους εργάτες, τον πολιτισμό τους και το φυσικό τους πλούτο, φέρνει εις πέρας έναν συνεπή αγώνα που ποτέ δεν τον απομάκρυνε από την αψεγάδιαστη επαναστατική συμπεριφορά του.

Το 1933 παίρνει το πτυχίο της ιατρικής. Συμμετέχει στην ίδρυση του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Χιλής. Και αναλαμβάνει ήδη το 1935 τα ηνία του Ιατρικού Συλλόγου της Χιλής. Φυλακίζεται για περίπου μισό χρόνο. Καταβάλλει προσπάθεια για να δημιουργήσει το Λαϊκό Μέτωπο και εκλέγεται αναπληρωτής γενικός γραμματέας του Σοσιαλιστικού Κόμματος το 1936.

Τον Σεπτέμβριο του 1939 αναλαμβάνει το Χαρτοφυλάκιο της Υγείας στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου. Εκδίδει δικό του βιβλίο πάνω στην κοινωνική ιατρική.

Οργανώνει την πρώτη Έκθεση της Κατοικίας. Συμμετέχει το 1941 στην ετήσια συνάντηση του Ιατρικού Συλλόγου των ΗΠΑ. Ανεβαίνει στη θέση του Γενικού Γραμματέα του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Χιλής το 1942. Το 1947 καταψηφίζει στη Γερουσία τον Νόμο για τη Μόνιμη Υπεράσπιση της Δημοκρατίας, γνωστό ως «Καταραμένο Νόμο», λόγω του κατασταλτικού χαρακτήρα του. Το 1949 γίνεται Πρόεδρος του Ιατρικού Κολεγίου.

Το 1952 το Μέτωπο του Λαού τον προτείνει για Πρόεδρο. Ήταν τότε 44 ετών. Χάνει. Καταθέτει στη Γερουσία νομοσχέδιο για την εθνικοποίηση του χαλκού. Ταξιδεύει στη Γαλλία, την Ιταλία, τη Σοβιετική Ένωση και τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας το 1954.

Τέσσερα χρόνια μετά, το 1958, ανακηρύσσεται υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας από το Μέτωπο Λαϊκής Δράσης, που συναποτελούνταν από τη Λαϊκή Σοσιαλιστική Ένωση, το Σοσιαλιστικό Κόμμα της Χιλής και το Κομμουνιστικό Κόμμα. Χάνει τις εκλογές από τον συντηρητικό Χόρχε Αλεσάντρι.

Παρευρίσκεται το 1959 στην τελετή ανάληψης της Προεδρίας της Βενεζουέλας από τον Ρόμουλο Μπετανκούρ, που εθεωρείτο έως τότε επαναστατική μορφή της αριστεράς.

Την ίδια χρονιά ταξιδεύει στην Αβάνα και συζητά με τον Τσε και με μένα. Στηρίζει το 1960 τους ανθρακωρύχους που βρίσκονται σε απεργία για πάνω από τρεις μήνες.

Από κοινού με τον Τσε καταγγέλλει το 1959 τον δημαγωγικό χαρακτήρα της Συμμαχίας για την Πρόοδο στη συνάντηση του ΟΑΚ που έλαβε χώρα στο Πούντα ντελ Έστε, Ουρουγουάη.

Ορισθείς εκ νέου υποψήφιος για την Προεδρία, χάνει τις εκλογές το 1964 από τον Εδουάρδο Φρέι Μοντάλβα, χριστιανοδημοκράτη, που είχε στο πλευρό του όλα τα μέσα των κυρίαρχων τάξεων και που, σύμφωνα με στοιχεία που αποκαλύφθηκαν από αποχαρακτηρισμένα έγγραφα της Γερουσίας των ΗΠΑ, έλαβε χρήματα από τη CIA για να στηρίξει την εκλογική του καμπάνια. Κατά τη διακυβέρνησή του ο ιμπεριαλισμός επιχείρησε να σχεδιάσει αυτό που κατέληξε να ονομαστεί «Επανάσταση με Ελευθερία» ως ιδεολογική απάντηση στην Κουβανική Επανάσταση. Αυτό που γέννησε ήταν τα θεμέλια της φασιστικής

τυραννίας. Σε αυτές τις εκλογές ο Αλιέντε συγκεντρώνει, ωστόσο, πάνω από ένα εκατομμύριο των ψήφων.

Το 1966 γίνεται επικεφαλής της αντιπροσωπείας που παρευρίσκεται στο Συνέδριο Τριών Ηπείρων της Αβάνας. Επισκέπτεται τη Σοβιετική Ένωση στην 50η Επέτειο της Οκτωβριανής Επανάστασης. Την επόμενη χρονιά, το 1968, επισκέπτεται τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Βιετνάμ, όπου έχει τη χαρά να γνωρίσει και να συζητήσει με τον έκτακτο ηγέτη της χώρας, Χο Τσι Μινχ. Σε αυτή την περιοδεία του συμπεριλαμβάνει την Καμπότζη και το Λάος εν μέσω επαναστατικού αναβρασμού.

Μετά το θάνατο του Τσε συνοδεύει ο ίδιος μέχρι την Ταϊτή τρεις Κουβανούς του αντάρτικου στη Βολιβία, που επέζησαν, αφού έπεσε ο Ηρωικός Αντάρτης, και βρίσκονταν σε χιλιανή επικράτεια.

Η Λαϊκή Ενότητα, πολιτικός συνασπισμός που την αποτελούσαν κομμουνιστές, σοσιαλιστές, ριζοσπάστες, η MAPU, η PADENA και η Ανεξάρτητη Λαϊκή Δράση, τον ανακηρύσσει υποψήφιό της στις 22 Ιανουαρίου του 1970 και θριαμβεύει στις εκλογές του ίδιου έτους στις 4 Σεπτεμβρίου.

Πρόκειται για ένα αυθεντικά κλασικό παράδειγμα αγώνα με ειρηνικά μέσα για την εγκαθίδρυση του σοσιαλισμού.

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, υπό την προεδρία του Ρίτσαρντ Νίξον, μετά τον εκλογικό θρίαμβο ανέλαβε αμέσως δράση. Ο διοικητής του Στρατού της Χιλής, στρατηγός Ρενέ Σνάνιντερ, πέφτει θύμα μιας απόπειρας δολοφονίας στις 22 Οκτωβρίου και πεθαίνει τρεις μέρες μετά, γιατί δεν υποχώρησε στην ιμπεριαλιστική παραγγελία για πραξικόπημα. Αποτυγχάνει το σχέδιο να αποτραπεί η άνοδος της Λαϊκής Ενότητας στην κυβέρνηση.

Ο Αλιέντε αναλαμβάνει νόμιμα και με πάσα αξιοπρέπεια το αξίωμα του Προέδρου της Χιλής στις 3 Νοεμβρίου 1970. Από τη θέση της κυβέρνησης ξεκινάει την ηρωική του μάχη για αλλαγές ερχόμενος αντιμέτωπος με τον φασισμό. Τότε ήταν ήδη 62 ετών. Μου έτυχε η τιμή να μοιραστώ μαζί του 14 χρόνια αντιιμπεριαλιστικού αγώνα με αφετηρία τον θρίαμβο της Κουβανικής Επανάστασης.

Στις δημοτικές εκλογές του Μαΐου του 1971, η Λαϊκή Ενότητα πετυχαίνει απόλυτη πλειοψηφία στις ψήφους με 50,86 τοις εκατό. Στις 11 Ιουλίου ο πρόεδρος Αλιέντε δημοσιεύει τον Νόμο περί Εθνικοποίησης του Χαλκού, μια ιδέα που είχε προτείνει στη Γερουσία πριν από 19 χρόνια. Εγκρίθηκε ομόφωνα από το Κονγκρέσο. Κανένας δεν τολμούσε να την καταψηφίσει.

Το 1972 καταγγέλλει στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τη διεθνή επίθεση στην οποία έχει πέσει θύμα η χώρα του. Καταχειροκροτείται όρθιος για πολλά λεπτά. Την ίδια εκείνη χρονιά επισκέπτεται τη Σοβιετική Ένωση, το Μεξικό, την Κολομβία και την Κούβα.

Το 1973 στις βουλευτικές εκλογές του Μαρτίου η Λαϊκή Ενότητα παίρνει 45 τοις εκατό των ψήφων και αυξάνει την εκπροσώπησή της στο Κοινοβούλιο.

Δεν βρίσκουν γόνιμο έδαφος τα μέτρα που προωθούν οι γιάνκηδες στα δύο σώματα με σκοπό την αποπομπή του Προέδρου.

Ο ιμπεριαλισμός και η δεξιά οξύνουν έναν ανελέητο αγώνα κατά της κυβέρνησης της Λαϊκής Ενότητας και σπέρνουν την τρομοκρατία στη χώρα.

Του έγραφα έξι εμπιστευτικές χειρόγραφες επιστολές, με μικρά γράμματα και πέννα με λεπτή μύτη, μεταξύ 1971 και 1973, στις οποίες του σχολίαζα θέματα ενδιαφέροντος με τη μέγιστη διακριτικότητα.

Στις 21 Μαΐου 1971 του έγγραφα:

«... Έχουμε εκπλαγεί από την υπέρτατη προσπάθειά σου και την ανεξάντλητη ενέργειά σου να διατηρήσεις και να εδραιώσεις το θρίαμβο.

«Από αυτό μπορεί να συμπεράνει κανείς ότι η λαϊκή εξουσία κερδίζει έδαφος παρά τη δύσκολη και περίπλοκη αποστολή της.

«Οι εκλογές της 4ης Απριλίου αποτέλεσαν μια θαυμάσια και ενθαρρυντική νίκη.

«Θεμελιώδη ρόλο έπαιξαν η γενναιότητα κι αποφασιστικότητά σου, η πνευματική και σωματική σου ενέργεια να φέρεις εις πέρας την επαναστατική διαδικασία.

«Σίγουρα σας περιμένουν μεγάλες και ποικίλες δυσκολίες να τις αντιμετωπίσετε σε συνθήκες που δεν είναι ακριβώς οι ιδανικές, όμως μια δίκαιη πολιτική, που στηρίζεται στις μάζες και ασκείται με αποφασιστικότητα, δεν μπορεί να ηττηθεί...»

Στις 11 Σεπτεμβρίου του 1971 του έγγραψα:

«Ο κομιστής ταξιδεύει για να διευθετήσει μαζί σου τις λεπτομέρειες του ταξιδιού.

«Αρχικά, σκεπτόμενοι μια πιθανή απευθείας πτήση της Cubana, αναλούμε το ενδεχόμενο να προσγειωθούμε στην Αρίκα και να ξεκινήσουμε την περιοδεία από τον βορρά. Ύστερα προκύπτουν δύο νέα πράγματα: εκφράζει για σένα ενδιαφέρον ο Βελάσκο Αλβαράδο για πιθανή επαφή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μου·

πιθανότητα λήψης ενός σοβιετικού αεροσκάφους IL-62 με μεγαλύτερη ακτίνα. Αυτό το τελευταίο επιτρέπει, αν είναι επιθυμητό, να φτάσει η πτήση απευθείας στο Σαντιάγο.

«Ακολουθεί ένα σχέδιο της περιοδείας και των δράσεων, έτσι ώστε να προσθέσεις, να αφαιρέσεις και να εισάγεις όποιες τροποποιήσεις κρίνεις κατάλληλες.

«Φρόντισα να σκεφτώ αποκλειστικά όσα μπορεί να έχουν πολιτικό ενδιαφέρον, χωρίς να ανησυχώ ιδιαίτερα για τον ρυθμό ή την ένταση της δουλειάς, αλλά όλα απολύτως έγκεινται στα κριτήριά σου και στα συμπεράσματά σου.

«Χαρήκαμε πολύ για τα εξαιρετικά σου επιτεύγματα από το ταξίδι σου στο Εκουαδόρ, στην Κολομβία, στο Περού. Πότε θα έχουμε στην Κούβα τη δυνατότητα να συναγωνιστούμε με τους Εκουαδοριανούς, τους Κολομβιανούς και τους Περουβιανούς στην τεράστια στοργή και θέρμη με την οποία σε υποδέχτηκαν;»

Σε εκείνο το ταξίδι, σχέδιο του οποίου μετέδωσα στον πρόεδρο Αλιέντε, γλίτωσα ως εκ θαύματος τη ζωή μου. Διένυσα δεκάδες χιλιόμετρα ενώπιον ενός τεράστιου πλήθους που βρισκόταν κατά μήκος της διαδρομής. Η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των ΗΠΑ οργάνωσε τρία σχέδια για να εξασφαλίσει τη

δολοφονία μου κατά τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού. Σε μια συνέντευξη τύπου που είχε ανακοινωθεί εκ των προτέρων, υπήρχε μια κάμερα, που παρείχε ένα τηλεοπτικό δίκτυο της Βενεζουέλας, εξοπλισμένη με αυτόματα όπλα, την οποία έλεγχαν Κουβανοί μισθοφόροι που με έγγραφα αυτής της χώρας είχαν εισέλθει στη Χιλή. Ξέμειναν από γενναιότητα αυτοί που το μόνο που είχαν να κάνουν ήταν να πατήσουν τη σκανδάλη κατά το μακρύ διάστημα για το οποίο διήρκησε η συνέντευξη και οι κάμερες εστίαζαν πάνω μου. Δεν ήθελαν να διατρέξουν τον κίνδυνο να πεθάνουν. Συν τοις άλλοις, με είχαν ακολουθήσει σε όλη τη Χιλή, και δεν πρόκειται ποτέ ξανά να με έχουν τόσο κοντά τους και τόσο ευάλωτο. Μπόρεσα να μάθω τις λεπτομέρειες εκείνου του δειλού σχεδίου μόνο τρία χρόνια αργότερα. Οι ειδικές υπηρεσίες των ΗΠΑ είχαν φτάσει πιο μακριά από όσο μπορούσαμε να φανταστούμε.

Στις 4 Φεβρουαρίου 1972 έγραψα στον Σαλβαδόρ:

«Η στρατιωτική αντιπροσωπεία έγινε δεκτή με τη μεγαλύτερη επιμέλεια από όλους εδώ. Οι Επαναστατικές Ένοπλες Δυνάμεις αφιέρωσαν πρακτικά όλο τον χρόνο τους αυτές τις μέρες στο να την υποδεχτούν. Οι συναντήσεις έγιναν σε φιλικό κι ανθρώπινο κλίμα. Το πρόγραμμα εντατικό και ποικίλο. Εντύπωσή μου είναι ότι το ταξίδι υπήρξε θετικό και χρήσιμο και ότι υπάρχει το ενδεχόμενο και αξίζει να συνεχίζουμε να αναπτύσσουμε αυτές τις ανταλλαγές.

«Μίλησα με τον Αριέλ για την ιδέα του ταξιδιού σου. Κατανοώ πλήρως ότι η εντατική εργασία και ο τόνος της πολιτικής αντιπαράθεσης των τελευταίων εβδομάδων δε σου επέτρεψαν να το δρομολογήσεις για την κατά προσέγγιση ημερομηνία που αναφέραμε. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι δεν λάβαμε υπόψη αυτά τα ενδεχόμενα. Από πλευράς μου, εκείνη τη μέρα, παραμονές της επιστροφής μου, όταν δειπνούσαμε τα μεσάνυχτα στην οικία σου, ενόψει της έλλειψης χρόνου και της περασμένης ώρας, με καθησύχαζε η σκέψη ότι σχετικά σύντομα θα ξαναειδωθούμε στην Κούβα, όπου θα είχαμε τη δυνατότητα να συζητήσουμε εκτενώς. Έχω, ωστόσο, την ελπίδα ότι μπορείς να δρομολογήσεις την επίσκεψη πριν τον Μάιο. Αναφέρομαι σε αυτόν τον μήνα, γιατί αργότερα, προς τα μέσα του ίδιου μήνα, πρέπει να πραγματοποιήσω ταξίδι, που δεν μπορεί πια να αναβληθεί, στην Αλγερία, τη Γουινέα, τη Βουλγαρία, σε άλλες χώρες και στην ΕΣΣΔ. Αυτή η ευρεία επίσκεψη θα μου πάρει αξιοσημείωτο χρόνο.

«Σε ευχαριστώ πολύ για τις εντυπώσεις που μου μεταφέρεις πάνω στην κατάσταση. Εδώ, όντας όλοι κάθε μέρα πιο εξοικειωμένοι, ενδιαφερόμενοι και συναισθηματικά επηρεασμένοι από τη χιλιανική διαδικασία, παρακολουθούμε με μεγάλη προσοχή τις ειδήσεις που μας φτάνουν από εκεί. Τώρα μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τη θέρμη και το πάθος που πρέπει να προκάλεσε η κουβανική επανάσταση τον πρώτο καιρό. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι βιώνουμε την ίδια τη δικιά μας εμπειρία από την αντίστροφη.

«Στην επιστολή σου μπορώ να αντιληφθώ τη μεγαλοπρεπή διάθεση ψυχής, τη γαλήνη και το θάρρος με τα οποία είσαι διατεθειμένος να αντιμετωπίσεις τις δυσκολίες. Και αυτό είναι θεμελιώδες σε κάθε επαναστατική διαδικασία, ειδικά όταν εξελίσσεται στις υπερβολικά περίπλοκες και δύσκολες συγκυρίες της Χιλής. Εγώ επέστρεψα με μια εξαιρετική εντύπωση για την ηθική, πολιτισμική και ανθρώπινη ποιότητα του Λαού της Χιλής και για την αξιοσημείωτη πατριωτική και επαναστατική του τάση. Εσένα σου έτυχε το μοναδικό προνόμιο να γίνεις οδηγός του σε αυτή την αποφασιστική στιγμή για την ιστορία της Χιλής και της Αμερικής, ως το αποκορύφωμα μιας ζωής αγώνα, όπως είπες και στο στάδιο, αφιερωμένης στους σκοπούς της επανάστασης και του σοσιαλισμού.

«Κανένα εμπόδιο δεν είναι αξεπέραστο. Κάποιος είπε ότι σε μια επανάσταση προχωράς μπροστά με τόλμη, τόλμη και περισσότερη τόλμη. Εγώ είμαι πεπεισμένος για την βαθιά αλήθεια που κρύβει μέσα του αυτό το αξίωμα.»

Έγραψα εκ νέου στον πρόεδρο Αλιέντε στις 6 Σεπτεμβρίου 1972:

«Σου έστειλα με την Μπεατρίς ένα μήνυμα πάνω σε διάφορα θέματα. Αφού εκείνη αναχώρησε και με

αφορμή τις ειδήσεις που έφταναν την περασμένη εβδομάδα, αποφασίσαμε να στείλουμε τον σύντροφο Οσμάνι, για να σου επιβεβαιώσει τη διάθεσή μας να συνεργαστούμε με οποιονδήποτε τρόπο και, ταυτόχρονα, για να μπορέσεις εσύ να μας μεταδώσεις μέσω αυτού την εκτίμησή σου για την κατάσταση και τις ιδέες σου σε σχέση με το ταξίδι που οργανώνες εδώ, αλλά και σε άλλες χώρες. Η πρόφαση για το ταξίδι του Οσμάνι θα είναι να επιβλέπει την Κουβανική Πρεσβεία, αν και δε θα δοθεί καμία δημοσιότητα. Θέλουμε η παραμονή του να είναι πολύ σύντομη και διακριτική.

«Τα θέματα που έθεσες μέσω της Μπεατρίς ήδη δρομολογούνται...

«Αν και κατανοούμε τις τρέχουσες δυσκολίες της χιλιανής διαδικασίας, έχουμε πίστη ότι θα βρείτε τρόπο να τις νικήσετε.

«Μπορείς να βασίζεσαι εξ ολοκλήρου στη συνεργασία μας. Σου στέλνουμε όλοι μας αδελφικούς και επαναστατικούς χαιρετισμούς.»

Στις 30 Ιουνίου 1973 αποστείλαμε επίσημη πρόσκληση στον πρόεδρο Σαλβαδόρ Αλιέντε και στα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας για τον εορτασμό της 20ης Επετείου από την επίθεση στον Στρατώνα Μονκάδα.

Σε ξεχωριστή επιστολή του λέω:

«Σαλβαδόρ,

«Το παραπάνω είναι η επίσημη πρόσκληση για τον εορτασμό της 20ης Επετείου. Το ιδανικό θα ήταν να μπορούσες να πεταχτείς στην Κούβα εκείνη την ημέρα. Μπορείς να φανταστείς τι χαρά, ικανοποίηση και τιμή θα σήμαινε αυτό για τους Κουβανούς. Γνωρίζω, ωστόσο, ότι αυτό εξαρτάται πάνω από όλα από τις δουλειές σου και την κατάσταση εκεί. Το αφήνουμε, επομένως, στην κρίση σου.

«Βρισκόμαστε ακόμα υπό την επήρεια της μεγάλης επαναστατικής νίκης της 29ης και του λαμπρού προσωπικού ρόλου που έπαιξες εσύ στα γεγονότα. Είναι φυσικό πολλές δυσκολίες και εμπόδια να παραμείνουν, ωστόσο είμαι σίγουρος ότι αυτή η πρώτη επιτυχής δοκιμασία θα σας δώσει μεγάλες ανάσες και θα εδραιώσει την εμπιστοσύνη του λαού. Διεθνώς έχει δοθεί μεγάλη σημασία στα γεγονότα και εκτιμάται ως ένας μεγάλος θρίαμβος.

«Πράττοντας όπως το έκανες στις 29, η χιλιανή επανάσταση θα βγει νικηφόρα από αυτή τη δοκιμασία όσο σκληρή κι αν είναι.

Σου επαναλαμβάνω ότι οι Κουβανοί είμαστε στο πλευρό σου και μπορείς να βασίζεσαι στους παντοτινούς πιστούς φίλους σου.»

Στις 29 Ιουλίου 1973 του στέλνω την τελευταία επιστολή:

«Αγαπητέ Σαλβαδόρ,

«Με αφορμή να συζητήσω μαζί σου θέματα που αφορούν τη σύνοδο των αδέσμευτων χωρών, ο Κάρλος και ο Πινιέρο ταξιδεύουν εκεί. Ο πραγματικός σκοπός είναι να ενημερωθούν από εσένα για την κατάσταση και να σου προσφέρουν όπως πάντα τη διάθεσή μας για συνεργασία απέναντι στις δυσκολίες και στους κινδύνους που εμποδίζουν και απειλούν τη διαδικασία. Η παραμονή τους θα είναι πολύ σύντομη, καθώς εκκρεμούν εδώ πολλές υποχρεώσεις και αποφασίσαμε να κάνουν το ταξίδι θυσιάζοντας τις δουλειές τους.

«Βλέπω ότι βρίσκεστε τώρα επί του λεπτού ζητήματος του διαλόγου με τους Χριστιανοδημοκράτες εν μέσω σοβαρών γεγονότων, όπως η δολοφονία του Ναυάρχου σου και η νέα απεργία των ιδιοκτητών φορτηγών.

Φαντάζομαι, ως εκ τούτου, τη μεγάλη ένταση που υπάρχει και την επιθυμία σου να κερδίσεις

χρόνο, να βελτιώσεις τον συσχετισμό δυνάμεων σε περίπτωση που ξεσπάσει μάχη και, ει δυνατόν, να βρεις έναν δίαυλο που να επιτρέπει να συνεχίσεις την επαναστατική διαδικασία χωρίς εμφύλια σύρραξη και παράλληλα να διασώσεις την ιστορική σου ευθύνη για αυτό που μπορεί να συμβεί. Αυτοί είναι αξιοθαύμαστοι σκοποί.

Όμως, σε περίπτωση που η άλλη μεριά, της οποίας τους πραγματικούς στόχους δεν είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε από εδώ, επιδοθεί σε μια ύπουλη κι ανεύθυνη πολιτική ζητώντας από τη Λαϊκή Ενότητα και την επανάσταση να πληρώσει ένα αδύνατο τίμημα, πράγμα που είναι επίσης πολύ πιθανό, μην ξεχάσεις ούτε στιγμή την πελώρια δύναμη της χιλιανής εργατικής τάξης και τη δυναμική υποστήριξη που σου έχουν δείξει σε όλες τις δύσκολες στιγμές.

Εκείνη μπορεί, με κάλεσμά σου απέναντι σε οποιαδήποτε απειλή προς την επανάσταση, να παραλύσει τους πραξικοπηματίες, να διατηρήσει την προσκόλληση των αμφιταλαντευόμενων και ταυτόχρονα να επιβάλει τους όρους της και να αποφασίσει μονομιάς, αν κριθεί απαραίτητο, το πεπρωμένο της Χιλής. Ο εχθρός πρέπει να γνωρίζει ότι είναι προετοιμασμένη κι έτοιμη να λάβει δράση. Η δύναμη και η μαχητικότητά της μπορούν να αντιστρέψουν τις ισορροπίες στην πρωτεύουσα υπέρ σου, ακόμα κι αν υπάρχουν άλλες δυσμενείς περιστάσεις.

«Η απόφασή σου να υπερασπιστείς τη διαδικασία με αποφασιστικότητα και εντιμότητα, με τίμημα ακόμα και την ίδια σου τη ζωή, κάτι που όλοι γνωρίζουν ότι είσαι ικανός να τηρήσεις, θα παρασύρει προς το μέρος σου όλες τις ικανές δυνάμεις να πολεμήσουν και τους αξιοπρεπείς άνδρες και γυναίκες της Χιλής. Το θάρρος σου, η γαλήνη σου και η τόλμη σου αυτήν την ιστορική στιγμή για την πατρίδα σου και, κυρίως, η ακλόνητη, αποφασιστική και ηρωικά ασκούμενη ηγεσία σου είναι καίρια για την κατάσταση.

«Ενημέρωσε τον Κάρλος και τον Μανουέλ σε τι μπορούμε να βοηθήσουμε εμείς οι πιστοί σου φίλοι από την Κούβα.

«Σου στέλνω εκ νέου την αγάπη και την απεριόριστη εμπιστοσύνη του λαού μας.»

Αυτό το έγγραφο ενάμιση μήνα πριν το πραξικόπημα. Οι απεσταλμένοι ήταν ο Κάρλος Ραφαέλ Ροδρίγκες και ο Μανουέλ Πινιέρο.

Ο Πινοσέτ είχε συζητήσει με τον Κάρλος Ραφαέλ. Είχε προσποιηθεί μια πίστη και σταθερότητα ανάλογη αυτής του στρατηγού Κάρλος Πρατς, του Αρχηγού του Στρατού για ένα διάστημα της κυβέρνησης της Λαϊκής Ενότητας, ενός αξιοπρεπούς στρατιωτικού, τον οποίο η ολιγαρχία και ο ιμπεριαλισμός είχαν οδηγήσει σε απόλυτη κρίση, γεγονός που τον ανάγκασε να παραιτηθεί από το αξίωμά του. Λίγο αργότερα δολοφονήθηκε στην Αργεντινή από τα τσιράκια της DINA (Εθνική Διεύθυνση Πληροφοριών) μετά το φασιστικό πραξικόπημα του 1973.

Εγώ ήμουν δύσπιστος απέναντι στον Πινοσέτ από τότε που διάβασα τα βιβλία γεωπολιτικής που μου έδωσε κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μου στη Χιλή και παρατήρησα το ύφος του, τις δηλώσεις και τις μεθόδους που εφαρμόζε ως Αρχηγός του Στρατού, όταν οι προκλήσεις της δεξιάς υποχρέωναν τον Πρόεδρο Αλιέντε να δώσει εντολή για κατάσταση πολιορκίας στο Σαντιάγκο της Χιλής. Θύμιζε αυτό για το οποίο προειδοποιούσε ο Μαρξ για τις 18 Μπρυμέρ.

Πολλοί στρατιωτικοί αρχηγοί του στρατού στις περιοχές και στα γενικά επιτελεία τους ήθελαν να συζητήσουν μαζί μου, όπου κι αν έφτανα, και έδειξαν αξιόλογο ενδιαφέρον για τα θέματα του δικού μας απελευθερωτικού πολέμου και τις εμπειρίες της Κρίσης του Οκτώβρη του 1962. Οι συναντήσεις κρατούσαν ώρες ολόκληρες τα μεσάνυχτα, που ήταν η μοναδική ελεύθερη ώρα για μένα. Εγώ δεχόμουν να βοηθήσω τον Αλιέντε, εμψυώνοντας τους την ιδέα ότι ο σοσιαλισμός δεν ήταν εχθρός των ενόπλων

δυνάμεων. Ο Πινοσέτ, ως στρατιωτικός αρχηγός, δεν αποτελούσε εξαίρεση. Ο Αλιέντε έκρινε χρήσιμες αυτές τις συναντήσεις.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1973 πεθαίνει ηρωικά υπερασπιζόμενος το Μέγαρο Λα Μονέδα. Πολέμησε σαν το λιοντάρι μέχρι τελικής ανάσας.

Οι επαναστάτες που αντιστάθηκαν εκεί απέναντι στη φασιστική επίθεση διηγήθηκαν μεγαλειώδη πράγματα σχετικά με τις τελευταίες στιγμές. Οι εκδοχές δε συμπίπτουν πάντα, γιατί μάχονταν από διαφορετικά σημεία του Μεγάρου. Επιπλέον, μερικοί από τους πιο κοντινούς συνεργάτες του πέθαναν ή δολοφονήθηκαν μετά τη σκληρή κι άνιση μάχη.

Η διαφορά στις μαρτυρίες συνίσταται στο ότι μερικοί ισχυρίζονταν ότι τις τελευταίες βολές τις έριξε ενάντια στον εαυτό του για να μην πέσει αιχμάλωτος, ενώ άλλοι ότι ο θάνατός του επήλθε από πυρά του εχθρού. Το Μέγαρο φλεγόταν δεχόμενο επίθεση από τανκ και αεροσκάφη, με σκοπό να διαπράξουν ένα πραξικόπημα που οι ίδιοι θεωρούσαν εύκολη υπόθεση και χωρίς αντίσταση. Δεν υπάρχει αντίφαση ανάμεσα στους δύο αυτούς τρόπους εκπλήρωσης του καθήκοντος. Στους πολέμους για την ανεξαρτησία μας υπήρχαν πλείονα του ενός παραδείγματα επιφανών ανδρών που, όταν πια ήταν αδύνατη η άμυνα, αφαιρούσαν τη ζωή τους πριν πέσουν αιχμάλωτοι.

Υπάρχουν πολλά ακόμα να ειπωθούν σε σχέση με αυτό που ήμασταν διατεθειμένοι να κάνουμε για τον Αλιέντε, όπως κάποιοι έχουν γράψει. Δεν είναι αυτός ο σκοπός αυτών των αράδων.

Σήμερα συμπληρώνεται ένας αιώνας από τη γέννησή του. Το παράδειγμά του θα μείνει στην ιστορία.

Φιντέλ Κάστρο Ρους

26 Ιουνίου 2008

6:34 μ.μ.

[1.] Για το κείμενο στα ισπανικά βλ. <http://www.granma.cu/granmad/secciones/ref-fidel/art25.html>

[2.] ΣΤΜ: Χρειάζεται ένα φορτίο εκρηκτικά για να σκοτώσεις αχρείους, για να τελειώσεις το έργο των επαναστάσεων.